SYMBOLIKA HEBREJSKÝCH ZNAKŮ

סוד האותיות של כ

Jaroslav Achab Haidler

נבי הקודש העבריים

SYMBOLIKA HEBREJSKÝCH ZNAKŮ

סוד האותיות של כת

Jaroslav Achab Haidler

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Jaroslav Achab Haidler

SYMBOLIKA HEBREJSKÝCH ZNAKŮ

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz
www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401
jako svou 10548. publikaci

Odpovědná redaktorka Alice Zavadilová
Grafická úprava a sazba Martin Dubský
Jazyková korektura Pavlína Zelníčková
Počet stran 200
První vydání, Praha 2026
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2026
Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2026

ISBN 978–80–271–6530–8 (pdf)
ISBN 978–80–271–5891–1 (print)

OBSAH

ÚVOD			9
PŘÍBĚHY KOŘENŮ			15
ŠTĚTEC VELKÉHO TŘESKU	י	ZNAK JUD	25
HERMÉS TRISMEGISTOS	א	ZNAK ALEF	37
DŮM OTROČINY A DŮM SLUŽBY	ב	ZNAK BET	45
VELKÝ CHRÁNÍ MALÉHO A SVĚDECTVÍ TŘÍ SVĚDKŮ	ג	ZNAK GIMEL	51
DVEŘE DO VESMÍRŮ	ד	ZNAK DALET	59
JAK DÁL?	ה	ZNAK HEJ	69
CESTA K ČLOVĚKU	ו	ZNAK WAW	75
PAST NA JEHOVISTY A PROPAST NADĚJE			81
ROVNÉ CESTY VEDOU DO PEKLA	ז	ZNAK ZAJIN	89
ŽIVOT JE CHAOS	ח	ZNAK CHET	97
HROB JE ZROZENÍ	ט	ZNAK TETH	103
DRUHÁ DESÍTKA			109
NA DLANÍCH SVÝCH VYRYL JSEM TĚ	כ	ZNAK KAF	113
KAMENNÁ PEC			119
POZNÁVÁNÍ – KORUNA VELBLOUDA	ל	ZNAK LAMED	123
DVAKRÁT DO STEJNÉ ŘEKY	מ	ZNAK MEM	129
PLNO HADŮ	נ	ZNAK NUN	135
ROZHODUJE, JAK SE PLAZÍ	ס	ZNAK SAMECH	141
OKO, ÚSTA, POKLEKNUTÍ	ע	ZNAK AJIN	147
ÚSTA KRMÍ I ZABÍJEJÍ	פ	ZNAK PE	153
HÁČEK POKORY	צ	ZNAK CADI	157
VELBLOUD UCHEM JEHLY	ק	ZNAK KOF	163
VYŠŠÍ SMYSL	ר	ZNAK REŠ	169
ZUBY POZNÁNÍ	ש	ZNAK ŠIN	175
ALFA A OMEGA	ת	ZNAK TAW	181
CO DÁL?			185
BOŽÍ JMÉNO V ALEFBETU			194
TABULKA HEBREJSKÝCH PÍSMEN – CHVÁLY A VÝHRADY			196
42 ZASTAVENÍ V PARAŠAT MASEJ			198

Dvaadvaceti
netělesnými cestami
stvořil Sladký požehnaný
všechny vesmíry...

Sefer Jecira

ÚVOD

Jedna z mnoha chasidských legend o rebem Ba‘al Šem Tovovi v sobě nese jednu zvláštnost. Ještě předtím, než začal působit veřejně, měla ho jeho komunita za trochu „nepovedeného“ prosťáčka. Vztah k Nebesům mu nikdo upřít nemohl, ale jinak zdánlivě ničím nevynikal. Žádné brilantní výklady tóry, natož nějaké zázraky! A tak ho pověřili službou „klopfera“. Klepače. Dělat klopfera byl tak trochu úkol pro Popelku. Žádné přebírání hrachu a popela světy většinou nenapraví. Ačkoli pohnutka komunity nebyla tak macešská jako v té pohádce. A už vůbec ne zlá. I klopfer má důležitý podíl na nápravě světa. Jeho povinností je totiž obejít každé ráno židovské příbytky a zaklepat na dveře nebo na okno. Na znamení, že je nejvyšší čas, aby se židovská omladina vydala do *chederu*. Vždycky spolu s již „nasbíranými“ dětmi počkal na dalšího školáčka a pomalu se v průvodu blížili ke studovně. A tak to šlo celé měsíce, aniž by kdokoli tušil, co se v Ba‘al Šemovi tají. Tenkrát mu ovšem ještě nikdo titulem Ba‘al Šem Tov – neboli Držitel slovutného jména – neřekl. Pro každého to byl jen „jejich“ Iša Gitl (Dobráček Iša).

Občas se dokonce stalo, že místo do *chederu* zamířil průvod do přírody, k vodě nebo do lesa. Učitelům se to moc nelíbilo. Jenže když se pak děti z toulek vracívaly a nadšeně vykládaly, co všechno jim Iša ukázal, co je naučil o Stvořiteli i o stvoření, zabručeli jen něco do vousů a tyto excesy nechali bez následků.

Jediný, kdo od samého začátku tušil, s kým má tu čest, byl Žalobce. Jinými slovy satan. Potuloval se úlisně okolo a číhal na příležitost, jak Išu v očích komunity zdiskreditovat. A nakonec se dočkal. Nádherný den, duše všeho živého – listí, ptáci, voda i obilí – velebí Sladkého požehnaného, všude zvláštní klid a naděje. Průvod mláďat, spíš doprovázený než vedený Išou, se zatoulal hluboko do lesa. Náhle hluk, jako když se trhá zem. A z mechu nedalekého kopce se klube balvan, stále se zvětšuje a kulí se přímo na děti. Už je veliký jako vůz na seno a pak jako dům, pak jako místní *šůl* a nakonec skoro jako hora!

Poděšené děti se tulí k Išovi. „Co to je, Išo? Co to je?“ – „Nic se nebojte, opřete se o Pána světů. Modlitba má velikou sílu.“ – „Ale my se ještě neumíme správně modlit. A je to tvoje vina, že nás vodíš po lese místo do chederu.“ – „Umíte, jenom o tom nevíte. Stačí se dotknout Stvořitele, na slovech nezáleží. Modlitba není ve slovech, ale v činu. Chyťte se stromů, pohlaďte mech anebo se podívejte na oblaka. A kdo se ještě nenaučil modlit podle siduru, nevadí, stačí, když odříká alefbet anebo bude meditovat o kterémkoli jeho znaku.“

Poslechly. Ozval se divoký hvizd, pak už jen skřípot, nakonec pouze čiřikání vyděšeného ptáčete. Kámen se přestal valit, menšil se a menšil, až nakonec u Išových nohou poskakoval docela obyčejný opelichaný drozd. „Zab ho, zab ho,“ naléhají děti, „je to satan, sám jsi viděl, co tady tropil!“ – „Proč?“ usmál se na ně Iša. „Můj je soud a mně náleží odplata, učí nás přece Sladký požehnaný, necháme to na Něm.“ Vzal toho opeřence do dlaní, postrčil ho proti nebi a drozd se rozplynul.

Bajka v polopohádkových kulisách s drobným morálním ponaučením. Nicméně svět chasidů velmi dobře ví, že je v ní uloženo víc. Že Pán světů je skutečně v každém znaku hebrejské abecedy – *alefbetu*.

Vzácným rysem hebrejštiny je totiž skutečnost, že si až dodnes dokázala udržet všechny tři důvody, proč lidská bytost dostává potřebu něco zaznamenat. Obraz, číslo a symbol. Obraz toho, co viděla, poznala a prožila. Číslo, protože číslo je vlastně také obraz: kolik se urodilo jehňat a kolik obilí… Stejně tak jako symbol, kratičký příběh o hledání smyslu té které události, skutečnosti nebo reality. Toho, co chceme zaznamenat – historii, metaforu, mýtus, krásu a literaturu.
Tyto tři potřeby nutící člověka zapisovat jsou zřetelně vidět v písmu klínovém. Otisky rákosu do hlíny tabulek slouží jejich realizátorům zprvu jako piktogram. Vyprávějí o klasu, vodě, dešti a otrocích. Vzápětí slouží jako čísla správcům sumerských sýpek a nakonec, když se piktogram stane „znakem“ – písmenem, k sepsání eposu o Gilgamešovi.

Asi nejstarší soustavou pro zaznamenávání dějů jsou egyptské hieroglyfy, staré nějakých 29 století před naším letopočtem. Starověká hebrejština po sobě zanechala písemné památky z 10. století před obratem letopočtu – tj. asi pět set let před zničením Prvního chrámu. Zpočátku používala písmo ovlivněné písmem fénickým ze 14. stol. před obratem. A co je nutno zdůraznit, přijímá také i většinu fénických významů – symbolů pro tyto jednotlivé znaky. Teprve po vyhnání židů do Babylonu se pak od fénického přiklání k tzv. kvadrátnímu písmu, jímž se tenkrát prostřednictvím aramejštiny dorozumíval celý tehdejší Přední východ. Ovšem, a to zdůrazněme, přejímá pouze nové, vhodnější tvary, jejich symbolika se nemění. Kvadrátní i „fénické“ *alef* je stále „hlava býka“.

Pozoruhodné je, že ony hebrejské „obrázky“, jimiž je Písmo svaté zapsáno, nejsou nahodilé. Že „pasují až na závit“.
A především že jejich studiem a porozuměním se otevírají další a další vrstvy možností, jak textu bible porozumět hlouběji a lépe. Což společně na těchto stránkách mnohokrát ukážeme.
Ponechme skeptikům jejich legitimní námitku, že tyto „symboly“ mohly být jednotlivým znakům přiřazeny ex post. Někde mezi egyptskými hieroglyfy nebo v prostředí babylonského exilu. Vždyť z historie víme, jak propracované astronomické, astrologické i matematické systémy se na Předním východě vyvinuly již zhruba celé tisíciletí před zničením Prvního chrámu. Přirozeně. Mohlo tomu tak být. Toto tvrzení ale poněkud narušují tři detaily. Jazyk už existoval. Již dávno před Babylonem byla ruka rukou a máma maminkou. Jednotlivé znaky si svoji symboliku do Babylonu už donesly – převzatou

od Féničanů. Takže představa, že by se dnešní text bible redigoval někde za zavřenými dveřmi teprve až v Babylonu,[1] je hodně na vodě. Navíc, aby takto zrevidovaný text dokázal „pasovat až na závit“, na to by ti, kdo by systém symbolů do Písma teprve „dodávali“, potřebovali vedle umělé inteligence také hodně výkonný počítač. Tu a tam něco přidat, tu a tam něco vypustit, slovo maminka zaměnit za máma a ruku za hnát. Jinak by takové „sudoku“ sestavit nešlo. Skeptikové ovšem mají ještě jeden problém. Vedle hebrejských Písem je k dispozici také tzv. *samaritánský pentateuch* (pět knih samaritánské tóry). Obsahuje texty pěti Mojžíšových knih, které studovali a tradovali oni. Původně společně se židy, než se s nimi judaismus myšlenkově rozešel. Ovšem tyto spory začaly dávno před exilem. Již někdy po smrti krále Šalamouna (okolo 930 před naší érou). A do novozákonních časů se stihly prohloubit natolik, že židé považovali Samaritány za ne úplně „košerné“. Stačí jen vzpomenout na podobenství o milosrdném Samaritánovi.[2] A ještě zřetelněji, než známé podobenství hovoří evangelium Janovo: *Jak to, že ty, Žid, žádáš ode mne, Samaritánky, vodu? (Neboť neobcují Židé se Samaritány.)* Přesto jsou oba dochované texty prvních pěti knih – jak židovský, tak i samařský pentateuch – obsahově a textově totožné.[3] V Bábelu se tedy nic moc „upravovat“ nemohlo. Protože pro nás není ani tak podstatné, co mezi sebou oba kulty (židovský a samařský) měly, ale skutečnost, že se rozešly dávno před zničením Prvního chrámu a odvlečením Jisroele do babylonského exilu.
Rozhodnutí, zda je Písmo inspirovanou promluvou Boží, nebo jen prokomponovaným mýtem semitských kočovníků, ponechám na čtenářích. Stejně tak jako rozhodnutí, zda byly symboly přítomny a tradovány přirozeně, anebo dodány ex post. Následující řádky se chtějí věnovat jen tomu, co každému z nás Písmo sděluje a co nám díky symbolice sdělit může. Asyrská numerologie ani v Babylonu zajatá kněžská inteligence ho ovlivnit nemohly. Symbolika alefbetu není podvod ani konstrukt, natož nějaké čarování.

Co se však stane, zapojíme-li symboliku znaků do běžného čtení Písma? Text se nijak nezmění, nezkreslí, naopak, jeho výklad se projasní, jeho význam se někdy až neuvěřitelně prohloubí, objeví se před námi nová propojení s jinými biblickými citáty a zavane na nás skutečný duch mystiky. Pojďme ale krok za krokem a začněme u kořenů.

1 Islám a biblická kritika se totiž, každý z jiného důvodu, pokoušejí zpochybnit autenticitu Písma. Vedle řady dalších námitek uvádějí také tezi, že text byl do dnešní podoby redigován během tzv. ezdrášovské reformy – tedy po návratu z Babylonu. A navíc pro potřeby tehdejšího židovského kněžstva.

2 Luk 10:30–37.

3 Jan 4:9.

PŘÍBĚHY KOŘENŮ

O kořenu hebrejského slovesa bude řeč poměrně často. Tvoří ho vždy tři znaky. Je to základní modul. Nejen gramatiky. Hebrejština použije tři znaky slovesného kořene a k nim pak přidává předpony a přípony, jimiž se kořen náležitě zpřesňuje a ohýbá, a my pak právě sledováním těchto proměn můžeme vlastně měřit hloubku a intenzitu činu (konání, tvorby, kreativity). Například: Miluji. Jak silně? Jsem milován, nebo pouze milující? A co je to vlastně láska?
Ne snad že by ostatní jazyky nepostupovaly stejně. Jen se v nich daleko obtížněji sleduje to, co si hebrejština zachovala. Cosi, co bychom mohli nazvat „příběhem kořenů“.
Například příběh lásky, příběh slovesa milovat. Slova milionkrát ohýbaného nejen v mýtech, pohádkách a literatuře, ale také v Písmu a teologii. Říká se – *Bůh je láska.* A osvícený tesař z Galileje hovoří o tom, že zákon i proroci se dají shrnout do jednoduchého pravidla – *miluj svého Boha a svého bližního.* Což shodně dotvrzují Matouš i Marek. Apoštol Pavel to pak opakuje Galatským. *Všechen zákon v jednom slovu se uzavírá. Totiž: miluj bližního svého jako sebe sama.*[1] Ve novozákonním světě se tzv. „přikázání lásky“ stalo všeobjímající a také všezaklínající mantrou. Miluj bližního a všecko se spraví.
Má to ovšem háček. S tou láskou k bližnímu nelze začít dřív, dokud nenaplníme tu druhou půlku výroku, to „sebe sama“. Vesmíru pochopitelně rozhodně neuškodí, když samou „láskou k bližním“ rozdáme vše, co půjde. Nicméně zákon a proroky tím neobsáhneme, protože nemilujeme sebe sama. Anebo se milujeme jen sobecky a pak je i ta láska k druhým sobecká, pozérská a častokrát jen naoko. Protože to může být také jen formální plnění toho, co jsme se dočetli v katechismu, anebo dokonce obyčejné výkupné. Výkupné vlastního svědomí, které nám, potvůrka, našeptává, že sebe nemilujeme. A proč?
V dopise Korintským se Pavel dokonce pokouší skutečnou lásku k bližnímu popsat. V Písmu na to spotřebuje celých osm veršů. Je to ta známá pasáž, která mnohdy zaznívá i na svatbách. Přinejmenším těch církevních. *Kdybych získal celý svět a všechny jeho poklady, ale lásky kdybych neměl…* A pak následuje popis a chvála lásky.[2]
Hebrejské sloveso *ahav* (**אהב**) to popíše třemi znaky. *Alef-hej-bejt.* Jejichž příběh je jednoznačný. *Jedna-čin-dva.* A vystihne oba typy lásky, té sobecké i té ideální, ve které se zákon a proroci skutečně uzavírají. Buď totiž *jeden dělá všecko, aby měl dvojnásob*, anebo *dělá všechno pro toho druhého.* Pouhé tři znaky.
Je pozoruhodné, že díky symbolice lze obsah kterékoli konkrétní akce takto „příběhově převyprávět“ u každého slovesa!

1 Gal 5:14.
2 Kor 13:1–8.

Například sloveso *sloužit*. Hebrejsky avad (עבד). Sloveso pro lid Jisroele nesmírně důležité. A významově rozkvetlé. Vždyť stojí-li celý novozákonní svět na lásce (z lásky jsme byli spaseni), stojí celý náš vesmír na „ne-otroctví“. Z lásky jsme vyšli na svobodu. Z Egypta na Sinaj. Z egyptského podmanění k Hoře trnitého keře. Teologie organizovaných náboženství jedním dechem mluvívají o svobodné vůli člověka. Ale mnoho svobody svým ovečkám nepopřejí.
Zatímco tóra, onen morální kodex, který jsme na Hoře trnitého keře dostali, hned po uzavření tzv. desatera učí: svoboda jednotlivce je svatá! Proto kdybys koupil žida, jenž se z existenčních důvodů prodal do otroctví, po šesti letech ho propustíš na svobodu. Dokonce ani válečná zajatkyně není zboží, ale lidská bytost, podle toho s ní zacházej, a chceš-li k ní vstoupit, chovej se k ní jako manželce.
Samotné „desatero“ nezačíná pokynem „v jednoho Boha budeš věřit“, ale slovy: Já jsem ten, kdo tě vyvedl z domu služby. Ze Sinaje do Země zaslíbené. Do domu bohoslužby.
Kořen slovesa *avad* tvoří znaky *ajin-bejt-dalet*. Jejich symbolika: *oko-podstata-dveře*. A příběh kořenů? Jako by oko *(ajin)* každého otroka pošilhávalo po tom nejpodstatnějším *(bejt)* – po dveřích (ke svobodě).

Do třetice pro názornost sloveso *vážit*. Být těžký. Ale také zatěžkat, nést břemeno. Rovněž vážit si, mít v úctě. Takto seřazeno to pochopitelně dává smysl i v češtině. Hebrejsky *kavad* (כבד). Pokusíme-li se kořen *kaf-bejt-dalet* „přečíst“ jako trojici hieroglyfů, znaky nám sdělí: *dlaň-podstata-přirozenost (příroda)*. Potvrzují podstatu vážení, rozvažování a uvažování se nevytratí, protože jako by říkaly, chceš-li něco zvážit, vezmi to do dlaně, pokus se pochopit jeho skutečnou *podstatu* a tato zkušenost ti prozradí jeho *přirozené* „míry a váhy“. Mimochodem jeden ze tří sloupů, na nichž stojí vesmír, je dekorován ozdobnou hlavicí pokynu: „*Posuzuj a važ každého nejprve na misce zásluh.*“

Symbolika kořene svým způsobem vždy zcela jasně definuje jakékoli konání. Tím se jen znovu vracím k tomu, že „vyrábět“ ji ex post by bylo nemyslitelné. Symbol byl použit pro písmeno právě kvůli tomu, co symbolizuje. Zjednodušeně řečeno, kořen je základní stavební modul nejen gramatiky, ale je zároveň i hebrejského vyjadřování a přemýšlení. Tradice má v tomto ohledu jasno. Bůh někde na počátku stvořil vše. Nejen vesmír, planety, naši Kouli, flóru a faunu, ale také světlo a tmu, tíhu a lehkost, pokoj, boj i zoufalství. Stvořil lásku, službu i tíhu. To vše pouhým slovem. Také z úvodního příběhu o Išovi víme, že Sladký požehnaný je přítomen v každém znaku, že každé sloveso označuje čin a konání. A Bůh, jak už víme, není nic jiného než uskutečnění a uskutečňování.

Člověka ovšem, podle biblického mýtu, formuje docela jinak. Neřekne: *budiž člověk*, ale uhněte ho z prachu a hlíny (hebrejsky *adama* – proto také dostává jméno Adam). Symbolickým jazykem řečeno ze stejných prvků organické chemie, z nichž jsou složeny všechny *Jeho Slovem stvořené* vesmíry. *Ale vdechne do něj duši živou.* Symbolicky – předá mu kus sebe sama. Proto zaznívá ono zvláštní prohlášení: *učiňme člověka k obrazu našemu*. A pak ho postaví před takto vzniklé vesmíry a říká: *jednej*, pojmenuj (si) to.[3]
Podle tradice – jako by mu tím „vdechnutím" poskytl stavebnici dvaadvaceti znaků a vyzval ho, ať tvoří. Možná právě tady je zapotřebí hledat to, v čem jsme vlastně *učiněni k obrazu Božímu.* A také důvod, proč má symbolika hebrejských znaků takové kouzlo.

Objeví se ovšem legitimní otázka. Není to přece jen čarování? Nedá se to tímto způsobem a díky široké nabídce asociaci zneužít? Napasovat, jak se nám to hodí? Ovšemže dá. Ostatně Éliphas Lévi, Karel Weinfurter a stejně tak závěry některých numerologů jsou toho zřetelným důkazem. A ruku na srdce, ani v židovské tradici se tomuto jevu nevyhneme. Hledat a občas chtít najít za každou cenu je přirozené. Aby se tak nedělo, jsou tu tři pojistky. Tři jako tři znaky kořenu, jako tři sloupy vesmírů, jako tři svědkové, z jejichž úst je vhodné vyslechnout svědectví a teprve poté *usoudit, zda soudit, a posoudit, jak odsoudit*. Tu trojici tvoří: úhel pohledu, pohnutka a samotná tóra.

Ohledně úhlu pohledu se dochoval zajímavý chasidský příběh. Jsme v okamžiku, kdy lidstvo prostřednictvím Adama a Evy pojedlo ovoce Stromu poznání. Nemůžeme jim to mít za zlé, vždyť to ovoce *bylo na pohledění libé a strom k nabytí rozumnosti přímo vybízel.*[4] Navíc had nastražil léčku, které se jen těžko odolává. *Nebojte se, nezemřete. Ví Bůh, že v okamžiku, kdy pojíte, otevřou se vám oči a poznáním dobrého a zlého budete jako bohové (nejmocnější z mocných).*[5]
Ovšem byla to léčka? Nebo pouhé konstatování? A to, že jde o Satanovy úklady, si v sobě neseme teprve vlivem dvou tisíc let trvajícího vyprávění podle křesťanské tradice? Úhel pohledu. Kdo se dívá a co chce vidět? Had nelže, jenom chytračí. Vyřkl jen polopravdu. Nezemřete. Jenom nedodal – nezemřete hned. Ani to, že oním symbolickým pojedením – přijmutím, objevem duality, jim nezbývá než „poznat" a ochutnat protipóly všeho. Tedy i života. Nenutí lidi bojovat proti Nebesům,

3 Gn 1:19–20.
4 Gn 3:6.
5 Gn 3:5.

nabízí pouze stejnou moc soudit a posuzovat, jakou mají „bohové“. Proto jim připadá strom na pohledění „libý“, to oni sahají a ochutnávají. Vždyť nejchytřejší stvoření v jejich dosavadním světě říká: Nezemřete.
A pozor. Z hada „vyrábí“ Satana teprve křesťanství. Nemůže nám uniknout, že had se jako ambivalentní symbol, obtěžkaný klady i zápory (tedy dualitou), vyskytuje snad ve všech kulturách světa. A vždy je nějakým způsobem spojen s nesmrtelností a obnovou. Možná pro svůj přírodní dar svlékání z kůže. V Eposu o Gilgamešovi je to on, kdo krade rostlinu života, faraonskou korunu zdobí kobra, v africké kultuře je účastníkem stvoření světa a v Číně ženskou složkou dvojice jin a jang. Známe také hadí sílu kundaliní a had je božstvem dokonce i u Aztéků. O nejrůznějších pohádkách evropských národů o hadích králích až třeba po onoho hada ze Zlatovlásky ani nemluvě.
Ani bible o něm nehovoří vysloveně negativně. Jen že byl *nejchytřejší (nejvtipnější anebo také nejvychytralejší)* ze všech stvoření. A komentuje skutečnosti jiným úhlem pohledu. Jeho pohnutky Písmo neřeší. Pohnutky prarodičů ano. Jim se ta představa a pocit „moci“ tuze zamlouvá. A mají svobodnou vůli. Ďábel se neschovává jenom v hadovi, ale také v detailu. Téměř v kacířském detailu. Že totiž onen tzv. „prvotní hřích“ není vzpourou, ale selháním. Sebelhaním. Lhaním sobě. Pojedli a pak už se události nezadržitelně rozběhly. Zjištění hanby,[6] útěk do křoví, výčitky svědomí, které i my rádi řešíme výmluvami a lhaním si do kapsy. Zbabělý Adam to svádí na Evu a nepřímo i na Boha. „Já nic. To ta slepice, cos mi ji dal, aby mi byla pomocníkem a oporou, ta mě navedla!“ A chudák Eva to zkouší svést alespoň na hada.
Pak přichází oznámení, jak to půjde dál. „Chtěli jste být jako Já? Zachtělo se vám soudit dobré a zlé? Budiž. Ale v tom případě okuste také další Moje ‚rozměry‘. Touhu tvořit *v potu vaší tváře* a touhu rozdávat život, *byť s bolestí*.“
Mnozí vykladači považují toto sdělení za tresty a kletby – *v potu tváře chléb svůj budeš dobývati a zem ti ponese jen trní a bodláčí, dokud se nevrátíš do hlíny, ze které jsi vzat. Prach jsi a v prach se obrátíš… s bolestí budeš roditi děti a muž bude zdrojem tvé touhy natolik, že tě to opanuje.* Že to kletby nejsou, že jde vlastně o rodičovské požehnání, vysvítá z následujícího verše, kdy Adam, když už je po všem, dává své do té doby bezejmenné družce jméno *Chawa*. Eva – máti všeho živého. Vyhnání z ráje je de facto ale vyslání na cestu. Zpět do ráje cestou kreativity, prožívání, prožití a naplnění životů.

6 Nikomu z komentátorů včetně biblické kritiky neušlo, že hebrejské *arum* (prozíravý, vychytralý) je tvořeno stejnými znaky jako *arom* (nahý) – /**ערם**/. A že tedy poznání prarodičů, že jsou náhle nazí, jak referuje bible, nebude jen tak samo sebou. Jako by poznání obnažovalo… A ono to není nijak daleko od sebe. Tak jako zklamání v sobě nese stav poté, co jsme vyšli z klamu, poznání obnažuje podstatu. Staví nás do situace nově zpracovat to, co jsme možná znali, jen na to koukali jiným úhlem pohledu. A může občas vést i ke zklamání. Asi nejlepší metaforou poznání je odhalení tajemství krasohledu (pár skleněných střípků a několik zrcadel) anebo okamžik, kdy dítě už ví, kdo nosí dárky pod stromeček, ale stále se ještě rok, dva, tři ona hra na ježíška hraje dál.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Symbolika hebrejských znaků**.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.